

Európa a halálbüntetés ellen

A halálbüntetés nem igazságszolgáltatás

EURÓPA TANÁCS

www.coe.int

A halálbüntetés nem igazságszolgáltatás

A halálbüntetésnek nincs elrettentő ereje a bűnmegelőzésben

A halálbüntetést eltörlő országok tapasztalatai folyamatosan azt bizonyítják, hogy nincs kapcsolat a halálbüntetés intézményének alkalmazása és a bűnözési ráta alakulása között. Az Egyesült Nemzetek Szervezete által készített és 1996-ban frissített tanulmány arra a következtetésre jutott, hogy nem áll rendelkezésre megfelelő bizonyíték annak igazolására, hogy „a halálbüntetés nagyobb elrettentő erővel bírna, mint az életfogytig tartó szabadságvesztés-büntetés”. Az Amerikai Egyesült Államokban – ahol a halálbüntetés alkalmazásának rendszere tagállamonként változik – végzett kutatások eredményeként megállapítható, hogy a halálbüntetésnek nincs elrettentő ereje a bűnmegelőzés terén. Az Amerikai Polgári Szabadságjogok Uniója nevű jogvédő szervezet beszámolója szerint az Egyesült Államok halálbüntetést alkalmazó tagállamaiban nem alacsonyabb a bűncselekmények és emberölések mértéke, mint a halálbüntetést nem ismerő tagállamokban.

Az igazságszolgáltatás keretében előfordulhatnak, és elő is fordulnak hibák

Egy helyrehozhatatlanul téves döntés meghozatalának és ezzel egy ártatlan ember kivégzésének kockázata igencsak magas – megalapozatlan döntések pedig gyakrabban születnek, mint ahogy azt az ember gondolná. Az Amerikai Egyesült Államokban 1976 óta több mint 113 jogtalanul elítélt személyt mentettek fel és engedtek el a halálsorról. A jogalkalmazási hibák előfordulásán túl ártatlan emberek szándékos kivégzésének lehetősége is felmerül, tekintettel arra, hogy a halálbüntetést bizonyos országokban a politikai ellenfelek elhallgattatásának hírhedt eszközeként alkalmazzák. Az említett személyeket rendszerint jogtalan bírósági eljárás keretében ítélik halálra.

Az emberölés elkövetői ne válhassanak mártírokká

A halálbüntetés egyes bűnelkövetők számára a mártíromság lehetőségét hordozza magában, továbbá az erőszakra és gyilkosságra építő politikai és álvallásos mozgalmak ügyének alátámasztására is szolgálhat. A világ egyik legelvetemültebb bűnözője megfelelő megbüntetésének szükségessége ellenére megállapítható, hogy Saddam Hussein felakasztása nem eredményezett igazságot és megbékélést Irak számára. Éppen a diktátor kivégzésének embertelen és kegyetlen mivolta került a nemzetközi média érdeklődésének homlokterébe.

Az emberi jogok minden embert megilletnek

Ellentmondásos helyzetnek tűnhet, hogy miközben a nemi erőszak vagy emberölés elkövetőjének élethez való jogát tiszteletben kell tartani, addig a bűnelkövető áldozatai kegyetlen szenvedésnek vannak kitéve. Az állam által végrehajtott emberölés – hiszen a halálbüntetés valójában ennek tekintendő – szintúgy nem védi a bűncselekmények áldozatainak jogait. A bűnelkövető kivégzése pusztán egy másik bűncselekménynek minősül – a halálbüntetés nem tudja orvosolni a múltban elszenvedett sérelmeket, és nem tudja enyhíteni az áldozat által megélt fájdalmat sem. Az elkövető kivégzése nem adja vissza az áldozat életét, ehelyett inkább az erőszak és a kegyetlenség ördögi körét mélyíti. Nem szabad megengedni, hogy az emberi jogok megsértésére egy másik jogsértés legyen a válasz.

A halálbüntetés eltörlése nem jelenti a bűnüldözés gyengülését – a borzalmas bűncselekmények elkövetői a továbbiakban is szigorú büntetést érdemelnek, hogy ráébredjenek magatartásuk elfogadhatatlan voltára.

Mit tehetek a halálbüntetés eltörlése érdekében folytatott harc támogatásáért?

Sajnálatos módon a halálbüntetés eltörléséért folytatott küzdelem még nem ért véget. Számos európai ember a mai napig támogatja a halálbüntetés intézményét, továbbra is szükség van tehát annak megvilágítására, hogy miért helytelen a halálbüntetés alkalmazása, miért került eltörlésre és miért is maradjon törvényen kívül helyezett eszköz az említett büntetés. Az Ön segítsége ebben az ügyben elengedhetetlen. Mindemellett támogathatja azon elképzeléseket és intézkedéseket, amelyek célja más Európán kívüli államok – mint például az Amerikai Egyesült Államok és Japán – meggyőzése a halálbüntetés eltörlésének szükségességéről. Ismételten arra kell buzdítanunk az említett államokat, hogy kövessék az európai országok és számos egyéb ország példáját azzal, hogy igent mondanak az igazságra, és nemet a kegyetlenségre, a megkínzásra és a halálra.

Európa a halálbüntetés ellen

Az Európa Tanács harminc éve küzd a halálbüntetés törvényen kívül helyezéséért Európában. Az elmúlt tíz év során az Európa Tanács 47 tagállama* közül egy tagállamban sem hajtottak végre kivégzést. A halálbüntetés az említett országok többségében jogszabályi rendelkezés folytán ténylegesen eltörlésre került, mindazonáltal továbbra is szükség van az eltörlés eszméjének megszilárdítására Európában és a halálbüntetés eltörlésének megvalósítására világszerte.

Az emberi élethez való jog, valamint a kegyetlen, megalázó és embertelen bánásmód tilalma az Emberi Jogok Európai Egyezményének központi rendelkezéseit alkotják. Az Európa Tanács által kidolgozott és 1950-ben elfogadott Egyezmény megfogalmazza azokat az alapvető jogelveket, amelyek biztosítják az emberi jogok érvényesülését az Európa Tanács 47 tagállamában élő 800 millió európai polgár számára. Az Egyezményhez csatolt Hatodik Kiegészítő Jegyzőkönyv a halálbüntetés békeidőben való eltörléséről rendelkezik – a jegyzőkönyvet mindeztidig egy ország kivételével valamennyi tagállam aláírta és ratifikálta. A Tizenharmadik Kiegészítő Jegyzőkönyv kiterjeszti a korábban elrendelt tilalmat, és a halálbüntetés minden körülmények között, beleértve háború idején történő eltörlésének kötelezettségéről rendelkezik. Az említett jegyzőkönyv még nyolc tagállam ratifikálására vár.

A halálbüntetés gyakran vet fel érzelmi kérdéseket. Legelemibb emberi ösztöneinket, többek között a bosszú, a becsület, a gyűlölet és a félelem gondolatát ébreszti fel bennünk. Amikor egy különösen kegyetlen bűncselekményről értesülünk, illetve egy hozzánk közel álló személy válik brutális támadás áldozatává, akkor természetes módon hevesen reagálunk a történetekre, és sokszor kívánjuk a bűncselekmény elkövetőjének halálát. Számos európai polgár szemében a halálbüntetés továbbra is elfogadható különösen a kegyetlen cselekményekre adandó válaszlépésként, és természetesen a világ több országában a mai napig létezik a halálbüntetés.

A törvényi rendelkezéseken alapuló emberölés éppúgy embertelen, mint maga a megbüntetni kívánt cselekmény. A bűncselekmények áldozatainak támogatásra és megfelelő igazságszolgáltatásra van szükségük, a halálbüntetés azonban több okból kifolyólag sem egyeztethető össze az igazságossággal és a társadalmunkban elfogadott más alapvető értékekkel. Azon kell tehát fáradoznunk, hogy Európa halálbüntetés-mentes övezet maradjon.

*Az Európa Tanács tagállamainak névsora:

Albánia, Andorra, Ausztria, Azerbajdzsán, Belgium,
Bosznia-Hercegovina, Bulgária, Ciprus, Cseh Köztársaság,
Dánia, Egyesült Királyság, Észtország, Finnország,
Franciaország, Görögország, Grúzia, Hollandia, Horvátország,
Izland, Írország, Lengyelország, Lettország, Liechtenstein,
Litvánia, Luxembourg, Macedónia (volt Jugoszláv Köztársaság),
Magyarország, Málta, Moldávia, Monaco, Montenegró, Németország,
Norvégia, Olaszország, Oroszország, Örményország, Portugália,
Románia, San Marino, Spanyolország, Svédország, Svájc,
Szerbia, Szlovákia, Szlovénia, Törökország és Ukrajna

EURÓPA TANÁCS

További információk:
www.coe.int/deathpenalty

Európa Tanács
F-67075 Strasbourg Cedex